

Krajowe i międzynarodowe regulacje prawa bilansowego a pomiar ryzyka kredytowego w wybranych bankach

Małgorzata Węgrzyńska

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości
e-mail: malgorzata.wegrzynska@wsb.poznan.pl

Artur Stefański

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości
e-mail: artur.stefanski@wsb.poznan.pl

DOI: 10.12846/j.em.2014.03.12

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza wpływu różnic w krajowych i międzynarodowych regulacjach prawa bilansowego na pomiar ryzyka kredytowego w wybranych bankach. Aby zrealizować tak określony cel posłużono się danymi finansowymi spółki produkcyjnej z siedzibą w Wielkopolsce, pochodzącymi z dnia przekształcenia sprawozdania finansowego tego podmiotu z zasad określonych w krajowych regulacjach na zasady określone w regulacjach międzynarodowych. Zmiana zasad w największym stopniu dotknęła rentowności aktywów, udziału aktywów trwałych w aktywach ogółem oraz udziału kapitału własnego w sumie bilansowej, ale w analizowanym przedsiębiorstwie zmienione zasady nie wpłynęły istotnie na poziom ryzyka kredytowego.

Słowa kluczowe

ryzyko kredytowe, prawo bilansowe

Wstęp

W artykule przedstawiono analizę wpływu różnic w krajowych i międzynarodowych regulacjach prawa bilansowego na pomiar ryzyka kredytowego. Posłużono się

danymi finansowymi spółki produkcyjnej z siedzibą w Wielkopolsce, pochodzącymi z dnia przekształcenia jednostkowego sprawozdania finansowego tego podmiotu z zasad określonych ustawą o rachunkowości na zasady określone regulacjami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF).

W celu oceny stopnia ryzyka kredytowego wykorzystano udostępnione przez banki procedury i metodyki oceny zdolności kredytowej i ryzyka kredytowego. Udostępnione procedury pochodzą z badania prowadzonego w 2010 roku (Stefański, 2010, s. 133-142). Warto zauważyć, że badane procedury są w znacznej mierze zbieżne, jeśli chodzi o stosowane w nich nazwy wskaźników finansowych, choć nie zawsze te same nazwy oznaczają taką samą konstrukcję wskaźnika, dlatego w dalszej części artykułu podane zostaną nie nazwy, ale konstrukcje poszczególnych wskaźników. Przy budowie wskaźników, które jednocześnie wykorzystują dane bilansowe i dane z rachunku zysków i strat czy przepływów pieniężnych zasadniczo rysują się dwa wyraźne nurty, jeśli chodzi o sposób uwzględniania danych bilansowych. Według jednego z tych nurtów dane bilansowe są uśredniane, według drugiego – dane bilansowe są pozyskiwane wyłącznie z ostatniego dnia okresu, z którego pochodzą informacje z rachunku zysków i strat czy przepływów pieniężnych. Abstrahując od poprawności metodycznej konstrukcji poszczególnych wskaźników (Kitowski, 2011, s. 205-220), gdyż nie jest to celem opracowania, w niniejszym artykule zastosowano te drugie podejście. Spowodowane to było między innymi dostępem do danych empirycznych i celem artykułu, czyli wskazaniem różnic w ocenie ryzyka kredytowego przy zastosowaniu metod ratingowych uwzględniających wskaźniki finansowe.

Z uwagi na fakt, że udostępnione instrukcje kredytowe często, i to niekiedy bardzo znacząco, różnią się ze względu na sektor działania podmiotu oraz jego wielkość, mając jednocześnie na względzie ograniczenia konstrukcyjne wskaźników, do dalszej analizy zostały zastosowane instrukcje dwóch banków.

1. Regulacje prawa bilansowego

W dziedzinie rachunkowości międzynarodowej cele harmonizacji i standaryzacji są takie same – chodzi o wyeliminowanie rozbieżności między sprawozdawczością finansową w różnych krajach. Konieczność harmonizacji zasad rachunkowości wynika z potrzeby (Antoniszyn, 2010, s. 33):

- umiędzynarodowienia wymiany towarów i usług;
- globalizacji rynków kapitałowych;
- rozwoju wspólnot gospodarczych;

- działalności organizacji międzynarodowych jak na przykład Bank Światowy, czy Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

Zakres funkcjonowania podmiotów gospodarczych nie ogranicza się jedynie do terytorium kraju, na którym funkcjonują. Dochodzi do współpracy gospodarczej, wymiany towarów, usług między podmiotami funkcjonującymi na międzynarodowym rynku. Rodzi się więc potrzeba otrzymania pewnych i rzetelnych informacji o sytuacji finansowej jednostek gospodarczych, która stanowi podstawę do analizy finansowej. Najwiarygodniejszym źródłem informacji jest dokumentacja księgowa. Stan ten wymusił stworzenie zaleceń, standaryzujących na skalę międzynarodową kwestię sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych. Odpowiedzią było opracowanie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR), a następnie MSSF (Rozporządzenie..., 2008).

Następnie na mocy rozporządzenia (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości Polska była zobligowana do zastosowania MSR dla wybranych podmiotów gospodarczych. W konsekwencji wymusiło to dostosowanie krajowych przepisów w zakresie prezentacji informacji sprawozdawczej w 2004 roku i zmiany ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości oraz zmianie ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie. Zmienione regulacje prawne nałożyły możliwość (od 2005 roku) i obowiązek (od 2007 roku) sporządzania sprawozdań finansowych, przez wszystkie spółki notowane na giełdach krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, zgodnie z przyjętymi Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Obecnie podmioty, które muszą sporządzić sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR/MSSF przygotowują:

- jednostkowe sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, zarówno ubiegających się jak i dopuszczonych do publicznego obrotu w Polsce lub obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego;
- jednostkowe sprawozdania finansowe jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodne z MSR/MSSF;
- skonsolidowane sprawozdania finansowe jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej, a której jednostka dominująca wyższego szczebla sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR/MSSF;
- skonsolidowane sprawozdanie finansowe emitentów wyłącznie dłużnych papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu w Polsce

lub do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego obszaru Gospodarczego, które to podmioty zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz o zmianie ustawy o biegłych rewidentach i ich samorządzie, mają obowiązek począwszy od 2007 roku sporządzania sprawozdań zgodnie z MSR/MSSF i związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

Obowiązek i możliwości stosowania MSR/MSSF przy sporządzaniu sprawozdania finansowego przez podmioty w Polsce zaprezentowano w tab. 1.

Tab. 1. Obowiązek i możliwości stosowania MSR/MSSF

Obowiązek/ możliwość stosowania MSR/MSSF	Rodzaj sprawozdania	Podmiot gospodarczy
Obowiązek	Skonsolidowane sprawozdanie finansowe	<ul style="list-style-type: none"> • banki • emitenci dopuszczeni do obrotu na jednym z regulowanych rynków krajów EOG • emitenci, których wyłącznie dłużne papiery wartościowe zostały dopuszczone na jednym z regulowanych krajów EOG
Możliwość	Jednostkowe sprawozdanie finansowe	<ul style="list-style-type: none"> • emitenci papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na jednym z rynków EOG • emitenci ubiegający się o dopuszczenie do publicznego obrotu w Polsce lub na jednym z rynków EOG • jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca sporządza sprawozdanie zgodnie z MSR/MSSF • sprawozdania finansowe oddziałów jednostki gospodarczej spoza terytorium Polski pod warunkiem, że podmiot ten sporządza sprawozdawczość zgodnie z MSR/MSSF
	Skonsolidowane sprawozdanie finansowe	<ul style="list-style-type: none"> • emitenci ubiegający się o dopuszczenie do publicznego obrotu w Polsce lub na jednym z rynków EOG • jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca wyższego szczebla sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie (Ustawa..., 1994).

Polskie prawo bilansowe zamieszczone w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości nie zostało w pełni dostosowane do zaleceń zawartych w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości, a później Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Kluczowe różnice w zakresie prezentacji informacji bilansowych do sprawozdania finansowego ilustruje tab. 2. Poza nimi występują także różnice zarówno co do celu sprawozdania, układu i zawartości także w innych niż bilans elementach sprawozdania.

Tab. 2. Podstawowe różnice między ustawą o rachunkowości a MSR/MSSF w zakresie pozycji bilansowych

Wyszczególnienie	UoR	MSR/MSSF
Podział aktywów	Prezentuje składniki bilansu według kryterium realizacji. Dzieli aktywa na krótkoterminowe i długoterminowe	Prezentuje składniki bilansu według kryterium realizacji, jak i płynności. Aktywa mogą być podzielone jako krótkoterminowe i długoterminowe, ale można je prezentować według płynności
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	Wszystkie aktywa trwałe są ujmovane łącznie wraz tymi, które są przeznaczone do sprzedaży	Aktywa przeznaczone do sprzedaży są wydzielone i prezentowane oddzielnie jako ostatnia kategoria aktywów obrotowych
Koszty prac rozwojowych	Do wartości niematerialnych i prawnych mogą być zaliczone jedynie koszt prac rozwojowych zakończonych pozytywnie. Z góry ustalony jest okres umorzeniowy dla zakończonych prac rozwojowych, a ponadto mogą być one umarzane jednorazowo	Do wartości niematerialnych i prawnych mogą być zaliczone koszty prac rozwojowych, które spełniają łącznie następujące warunki: produkt lub technologia wytwarzania są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty są wiarygodnie określone; techniczna przydatność produktu lub technologii została stwierdzona oraz udokumentowana i na tej podstawie jednostka podjęła decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii; koszty prac rozwojowych zostaną pokryte przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii. Dodatkowo koszty prac rozwojowych można amortyzować zgodnie z ich użytecznością ekonomiczną i nie przewiduje się amortyzacji jednorazowej

cd. Tab. 2.

Wartości niematerialne i prawne	Dzielone są na: koszty zakończonych prac rozwojowych, wartość firmy i pozostałe wartości niematerialne i prawne	Dzielone są na: wartość firmy oraz pozostałe wartości niematerialne i prawne
Należności długoterminowe	Jest to oddzielna pozycja bilansowa	Nie ma takiej pozycji
Długoterminowe inwestycje	Inwestycje długoterminowe dzieli się na: nieruchomości, wartości niematerialne i prawne, długoterminowe aktywa finansowa i inne inwestycje długoterminowe	Wydzielone trzy rodzaje inwestycji: nieruchomości inwestycyjne, aktywa finansowe i inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności
Aktywa biologiczne	Nie ma takiej pozycji, są one uwzględniane w pozycji środki trwałe – na przykład inwentarz żywy	Oddzielnie prezentowane są aktywa biologiczne krótkoterminowe i długoterminowe
Bieżący podatek	Brak pozycji prezentującej aktywa dotyczące podatku bieżącego, są one ujmowane w należnościach krótkoterminowych od pozostałych jednostek z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych zdrowotnych oraz innych świadczeń	Oddzielnie, w odrębnej pozycji bilansu, wykazywane aktywa
Rozliczenia międzyokresowe	Oddzielna pozycja bilansowa, tak w ujęciu krótkoterminowych, jak i długoterminowym	Brak takiej pozycji w bilansie
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	Aktywa z tytułu podatku odroczonego mają formę rozliczeń międzyokresowych, a zobowiązania formę rezerw	Aktywa oraz zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego mają formę należności i zobowiązań o odroczonym terminie rozliczenia
Zapasy	Pozycja w większości zgodna z MSR, ale bardziej ogólna	Wykluczona możliwość stosowania do wyceny metody LIFO
Inwestycje krótkoterminowe	Środki pieniężne zaliczone do krótkoterminowych aktywów finansowych	Środki pieniężne odrębnie prezentowane
Kapitał własny	Występuje pozycja związane z należnymi wpłatami na poczet kapitału podstawowego	Nie ma pozycji dotyczącej należnych wpłat na kapitał podstawowy, są one ujmowane i prezentowane w zobowiązaniach
Zobowiązania krótkoterminowe	Zwierają pozycję fundusze specjalne	Nie ma pozycji funduszy specjalnych

cd. Tab. 2.

Ujemna wartość firmy	Ujemna wartość firmy jest prezentowana w rozliczeniach międzyokresowych	Ne można w bilansie wykazywać ujemnej wartości firmy, w związku z czym w MSR nie widnieje taka pozycja
----------------------	---	--

Źródło: opracowanie własne.

2. Metody oceny ryzyka kredytowego

Jedną z bardziej popularnych klasyfikacji systemów i modeli szacowania ryzyka jest ich podział stosownie do prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzeń związanych z niewykonaniem zobowiązania przez kredytobiorcę w stosunku do kredytodawcy oraz do wysokości oczekiwanej i nieoczekiwanej straty z tytułu tego zdarzenia. Wyróżnia się dwa typy modeli (Saunders, 2001, s. 58):

- modele niewykonania zobowiązania, które koncentrują się na szacowaniu prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kredytobiorcę, do których zalicza się między innymi: modele scoringowe, modele logitowe, analizę dyskryminacyjną, analizę skupień, sztuczne sieci neuronowe, algorytmy genetyczne, metody eksperckie, systemy ratingowe i tak dalej;
- modele rynkowe, które opierają się na ustaleniu straty na skutek niewywiązania się kredytobiorcy z warunków umowy oraz oszacowaniu aktualnej wartości długu z uwzględnieniem aktualnego ratingu kredytobiorcy i prawdopodobieństwa jego zmiany, zalicza się do nich między innymi metoda CreditMetrics.

Uwzględniając podmiot konstruujący model i dokonujący oceny wyróżnia się (Wójciak, 2007, s. 66):

- modele wewnętrzne – są modelami wypracowanymi według specyficznych reguł i standardów konkretnego banku;
- modele zewnętrzne – są modelami stosowanymi przez niezależne instytucje niebankowe.

W praktyce spotyka się też modele pomiaru ryzyka kredytowego wyodrębniane na podstawie zmiennych podlegających ocenie:

- modele jakościowe, które koncentrują się na niemierzalnych i opisowych kryteriach oceny, w praktyce bankowej takie modele praktycznie nie występują;
- modele ilościowe, które całkowicie bazują na mierzalnych, ilościowych czynnikach oceny ryzyka;

- modele mieszane, które kompilują zarówno zmienne jakościowe, jak i ilościowe (Stefański, 2010, s. 138-141; Wiatr, 2011, s. 187)¹ i są to modele najbardziej popularne.

Ocena ilościowa w procedurze oceny ryzyka kredytowego zwykle sprowadza się do obliczenia i interpretacji katalogu wskaźników finansowych. Katalog ten, choć często do siebie podobny, może się różnić między bankami, ze względu na rodzaj podmiotu, czy kredytu. W dalszej części opracowania obliczone zostaną wskaźniki finansowe uwzględniające dane bilansowe wybranego podmiotu przygotowane zgodnie z ustawą o rachunkowości i zasadami MSSF.

Wskaźniki oparte, choćby w części, na danych bilansowych mogą być zaliczane do wskaźników rentowności, sprawności działania, płynności i zadłużenia. Łącznie parametry ilościowe w procedurze banku A stanowią 60% maksymalnej oceny punktowej jednostki gospodarczej, a w banku B - 67% (Wiatr, 2011, s. 205)². Podane wartości udziałów w ogólnym ratingu kredytowym wystąpią tylko wtedy, kiedy dane wskaźniki przyjmują maksymalne natężenie, stanowią zatem ilustrację maksymalnego wpływu wskaźników opartych na danych bilansowych na ocenę ryzyka kredytowego. Faktyczny zaś wpływ zależeć będzie także od osiągniętych przez dany podmiot wartości poszczególnych wskaźników.

3. Analiza wpływu zmiany zasad rachunkowości na wybrane wskaźniki finansowe i ocenę ryzyka kredytowego

Na podstawie danych finansowych analizowanego podmiotu z dnia przejścia z zasad ustawy o rachunkowości na zasady MSSF oraz proponowanej wcześniej metodyki liczenia wskaźników finansowych obliczono wybrane wskaźniki, a ich zestawienie zilustrowano w tab. 3.

¹ Udział czynników ilościowych nie jest stały, zależeć może od specyfiki regulacji konkretnego banku, co może powodować, że między bankami mogą wystąpić w tym względzie różnice oraz – w ramach procedur jednego banku – na przykład od skali obrotów wnioskodawcy.

² Dla porównania w procedurze jednego z banków japońskich wskaźniki wykorzystujące w swej konstrukcji dane bilansowe stanowią 49% łącznej oceny ryzyka.

Tab. 3. Wybrane wskaźniki finansowe liczone w dniu zmiany zasad rachunkowości

Wskaźnik	UoR	MSSF	Zmiana wskaźnika liczona wobec wartości według UoR [%]
Zysk netto / aktywa ogółem	0,04	0,05	22,2
Zysk netto / kapitały własne	0,23	0,25	6,2
Przychody ze sprzedaży / aktywa ogółem	2,34	2,29	-2,2
Przychody ze sprzedaży / należności krótkoterminowe	3,44	3,47	0,9
Przychody ze sprzedaży / zapasy	60,5	60,5	0,0
Należności * 360 / przychody ze sprzedaży	104,75	103,85	-0,9
Zapasy * 360 / koszty działalności operacyjnej	6,11	6,16	0,7
Zobowiązania * 360 / (koszty działalności operacyjnej – amortyzacja)	116,13	115,52	-0,5
Aktywa trwałe / aktywa ogółem	0,15	0,17	19,1
Kapitały własne / aktywa ogółem	0,18	0,21	15,0
Kapitały własne / aktywa trwałe	1,27	1,23	-3,4
(Kapitały własne + zobowiązania długoterminowe) / aktywa trwałe	1,35	1,30	-4,3
Aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe	1,16	1,17	0,2
(Należności krótkoterminowe + inwestycje krótkoterminowe) / zobowiązania krótkoterminowe	1,07	1,07	0,1

Źródło: opracowanie własne.

Wpływ zmiany wartości wskaźnika na maksymalną liczbę punktów możliwych do uzyskania według procedury ratingu kredytowego w wybranych bankach zaprezentowano w tab. 4.

Po zmianie zasad rachunkowości w analizowanym przedsiębiorstwie zdecydowanie wzrosły wartości wskaźników rentowności, w szczególności aktywów, gdyż wartość wskaźnika zmieniła się o blisko 25% wartości wskaźnika obliczanego według danych prezentowanych w myśl ustawy o rachunkowości. Pomimo jednak wyraźnego wzrostu wskaźników rentowności, w procedurach obu banków liczba punktów nadana wskaźnikom obliczonym według zasad MSSF i ustawy o rachunkowości jest taka sama co oznacza, że dla oceny ryzyka kredytowego zmiana wartości wskaźników rentowności jest neutralna, choć zauważalna w obszarze opisowym.

Nieznacznie zmieniły się wartości wskaźników obrotowości aktywów, odchylenia między wartościami liczonymi według odrębnych zasad wahają się w przedziale +/-2% licząc od wartości wskaźników liczonych według UoR. Te zmiany również nie mają wpływu na rating kredytowy podmiotu. W jeszcze mniejszym stopniu

zmieniły się wartości wskaźników rotacji w dniach, tym bardziej pozostają one neutralne w stosunku do punktowej oceny ryzyka.

Tab. 4. Wpływ zmiany wartości wskaźnika na liczbę punktów ratingowych

Wskaźnik	Bank A		Bank B	
	punkty	maksymalna liczba punktów [%]	punkty	maksymalna liczba punktów [%]
Zysk netto / aktywa ogółem	0	0	0	0
Zysk netto / kapitały własne	0	0	0	0
Przychody ze sprzedaży / aktywa ogółem	-	-	0	0
Przychody ze sprzedaży / należności krótkoterminowe	-	-	0	0
Przychody ze sprzedaży / zapasy	-	-	0	0
Należności * 360 / przychody ze sprzedaży	0	0	0	0
Zapasy * 360 / koszty działalności operacyjnej	0	0	0	0
Zobowiązania * 360 / (koszty działalności operacyjnej – amortyzacja)	0	0	0	0
Aktywa trwałe / aktywa ogółem	+1	+1,25	-	-
Kapitały własne / aktywa ogółem	+2	+2,50	+3	+3,00
Kapitały własne / aktywa trwałe	0	0	-2	-2,00
(Kapitały własne + zobowiązania długoterminowe) / aktywa trwałe	0	0	0	0
Aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe	0	0,00	0	0,00
(Należności krótkoterminowe + inwestycje krótkoterminowe) / zobowiązania krótkoterminowe	0	0,00	0	0,00
Razem	+3	+3,75	+1	+1,00

- oznacza, że dany wskaźnik nie występuje w procedurze konkretnego banku

Źródło: opracowanie własne.

Zauważalna jest zmiana wskaźnika unieruchomienia majątku liczona jako relacja aktywów trwałych do sumy aktywów, bowiem wartość wskaźnika odnoszona do jego wartości obliczanej według ustawy o rachunkowości wzrosła o nieco ponad 19%, a dodatkowo w procedurze jednego z banków znalazłoby to swoje odzwierciedlenie w zmianie liczby nadawanych punktów o 1 punkt, co w łącznej skali ryzyka oznaczałoby zmniejszenie ryzyka kredytowego o 1,25% liczone w odniesieniu do maksymalnej liczby punktów ratingowych.

Wskaźnik relacji pomiędzy kapitałami własnymi a sumą bilansową zmienił swoją wartość o nieco ponad 15% i choć pod tym względem znalazłby się na 3 miejscu, po wskaźnikach rentowności aktywów i udziału aktywów trwałych w aktywach ogółem, to jednak jego zmiana wywiera największy wpływ na ocenę ryzyka w obu bankach. Po zmianie wartości wskaźnika suma zdobytych punktów w jednym banku wzrasta o 2, co stanowi 2,5% maksymalnej liczby punktów, a w drugim banku liczba przyznanych punktów w procedurze ratingowej wzrasta o 3 punkty, co odpowiada 3% maksymalnej liczby punktów procedury ratingowej banku.

Z kolei relacja kapitałów własnych wobec aktywów trwałych uległa zmniejszeniu relatywnie w niewielkim stopniu, bo zaledwie o nieco ponad 3%, jednak znalazło to swój wyraz w obniżeniu ratingu w banku B o 2% maksymalnej liczby punktów, czyli prawie tyle samo co znacznie bardziej zauważalna zmiana wskaźnika udziału kapitału własnego. Pomimo, że w bardzo podobnej proporcji zmienił się także wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem długoterminowym, to jednak jego wpływ na poziom ryzyka kredytowego pozostał neutralny.

Wskaźniki płynności finansowej dla obu wariantów kalkulacyjnych są niemal identyczne, co przełożyło się także na brak zmian w ocenie ratingu kredytowego.

Podsumowanie

Zmiana zasad rachunkowości z ustawy o rachunkowości na MSSF wpływa na wartości podstawowych wskaźników finansowych. W analizowanym przedsiębiorstwie te zmiany w największym stopniu dotknęły rentowności aktywów, udziału aktywów trwałych w aktywach ogółem oraz udziału kapitału własnego w sumie bilansowej. Sam fakt zmiany wartości wskaźników utrudnia porównywania wyników finansowych, jednak jeszcze bardziej kłopotliwy może być przy podejmowaniu przez inne podmioty decyzji o finansowaniu danej jednostki.

Na podstawie procedury oceny ryzyka kredytowego jednego z banków (banku A) zastosowanie innych zasad rachunkowości w badanym podmiocie wpłynęło na zmianę liczby punktów nadaną dwóm wskaźnikom, co spowodowałoby wzrost liczny punktów o 3,75% ich całkowitej liczby.

Z kolei w przypadku banku B korekta też dotyczyłaby dwóch wskaźników, co ciekawe ta zmiana niemal się znosi bo ostatecznie wpływ na ocenę ryzyka jest zaledwie 1%, a w ujęciu bezwzględny zmiana wartości wskaźników sięga 5% maksymalnej liczby punktów w ratingu kredytowym.

Zmiana liczby punktów przypisanych do poszczególnych wskaźników może skutkować zmianą klasyfikacji podmiotu gospodarczego do innej klasy ryzyka kredytowego. Jest to o tyle kłopotliwe, że zmiana ta nie jest konsekwencją procesów gospodarczych – nie zwiększyła się sprzedaż, fizycznie nie zmieniła się też liczba maszyn czy towarów – a jedynie zmianą zasad rachunkowości i przejściem z zasad ustawy o rachunkowości na MSSF. Należy przy tym pamiętać, że artykuł oparty jest na statycznym przykładzie jednej spółki, powoduje to, że ma ograniczoną wartość poznawczą, a wnioski w nim zawarte nie dają podstaw do uogólnień.

Literatura

1. Antoniszyn E. (2010), *Znaczenie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w polskiej polityce finansowej*, w: B. Bernaś (red.), *Finanse publiczne i międzynarodowe*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 99, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław
2. Kitowski J. (2011), *Metodyczne aspekty kryteriów bankowej oceny kondycji finansowej przedsiębiorstwa*, w: B. Bernaś, A. Kopiński (red.), *Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu 158, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław
3. Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U.U.E.L.08.320.1)
4. Saunders A. (2001), *Metody pomiaru ryzyka kredytowego – KMV, CreditMetrics, LAS, KAROC, Credit Risk Plus*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków
5. Stefański A. (2010), *Czynniki uwzględniane w procesie oceny poziomu ryzyka kredytowego*, w: K. Znaniecka, W. Gradoń (red.), *System bankowy i rynki finansowe w warunkach globalnego kryzysu finansowego*, Zeszyty Naukowe Wydziałowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach 71, Katowice
6. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, (tekst jedn., Dz. U. z 2009 r., nr 152, poz. 1223)
7. Wiatr M. S. (2011), *Zarządzanie indywidualnym ryzykiem kredytowym. Elementy systemu*, Oficyna Wydawnicza Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa
8. Wójciak M. (2007), *Metody oceny ryzyka kredytowego*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa

Domestic and international accountancy rules and credit risk estimation

Abstract

The aim of the study is to analyze how strong is the influence of differences in domestic and international accountancy rules on credit risk estimation in chosen banks. To realize the aim data from one of the firm from industry sector from Wielkopolska region were collected, the data came from the day when domestic rules of accountancy were transferred into the international rules. Changes in accountancy rules had the most noticeable effects on assets profitability ratios, on the share of intangible assets in the total assets and on the share of own capital in total assets, but those changes had only slight influence on the credit risk level.

Keywords

credit risk, accountancy rules

Author information

Małgorzata Węgrzyńska

Poznan School of Banking

Al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań, Poland

e-mail: malgorzata.wegrzynska@wsb.poznan.pl

Artur Stefański

Poznan School of Banking

Al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań, Poland

e-mail: artur.stefanski@wsb.poznan.pl